

Remissvar

Dnr 2023-433

2024-01-11

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar: Tillfälligt höjt tak för rotavdraget

Fi2023/02695

SAMMANFATTNING

Byggsektorn bedöms drabbas av ekonomisk nedgång under 2024. Huruvida staten bör satsa resurser för att motverka den då förväntade medföljande sysselsättningsnedgången i byggsektorn, snarare än använda dessa resurser till andra åtgärder, är en politisk fråga som Konjunkturinstitutet inte har någon åsikt om. Konjunkturinstitutet delar dock promemorians bedömning att tillfälliga förstärkningar av ROT-avdraget under 2024 i viss mån kortsiktigt kan påverka sysselsättningen i branschen. Konjunkturinstitutets huvudsakliga invändning är att promemorians beräknade offentligfinansiella effekter är ofullständigt redovisade.

KONJUNKTURINSTITUTETS KOMMENTARER

Varför är ROT att föredra framför andra sysselsättningsåtgärder?

I konsekvensanalysen anges att syftet med förslaget är att temporärt främja sysselsättningen i byggsektorn. Detta kan dock göras med andra medel än via ROT-avdraget. Sådana alternativa lösningar diskuteras dock inte i promemorian.

Ett exempel som skulle kunna vara potentiellt effektivare än ROT-avdrag är renovering av skolor, fritidsgårdar, idrottshallar eller andra likvärdiga offentligt ägda lokaler. Detta skulle i princip kunna vara samma typ av renoveringar som ger en individ rätt till ROT-avdrag och använder samma typ av arbetskraft. Denna typ av åtgärder kan dock naturligtvis kräva mer administration och längre beslutsvägar och vara behäftade med andra problem, men det vore ändå klargörande med en diskussion kring olika för- och nackdelar med ökad ROT-subvention jämfört med alternativa åtgärder för att stimulera sysselsättningen i byggsektorn.

Oklara offentligfinansiella effekter

Förslaget bedöms kosta 960 miljoner kronor under 2024. Konjunkturinstitutet kan dock inte på något stringent sätt bedöma rimligheten i denna siffra då vare sig underliggande statistik eller antaganden för beräkningen redovisas i promemorian.

SOU 2020:5 (Fler ruttjänster och höjt tak för rotavdraget) innehåller en nära besläktad framräknad offentligfinansiell effekt, nämligen kostnaden för att höja taket i rotavdraget från dåvarande 25 000 kronor till 75 000 kronor. Konjunkturinstitutet anser att den typ av tydlig redovisning av beräkningarna som finns i SOU 2020:5 även borde ingå i en framtida eventuell proposition för det nuvarande förslaget.

Angående den framräknade offentligfinansiella effekten står det vidare i promemorian: ”Beräkningen frångår delvis de gängse beräkningskonventionerna om oförändrat beteende.”. Betyder det att beräkningarna har antagit dynamiska effekter? Vad, mer exakt, har i så fall antagits?

Konjunkturinstitutet är vidare tveksam till om förslaget enbart påverkar de offentliga finanserna under 2024. Om det finns en dynamisk effekt är detta sannolikt i form av en omflyttning av avdragen mellan åren. Som exempel, ett hushåll kan ha planerat en stor renovering av huset som sprids under 2024 och 2025 för att få avdrag båda åren, eftersom man annars slår i taket. Med det nuvarande förslaget tar man dock ut avdraget helt 2024, vilket innebär att statens kostnader för ROT-avdrag i så fall minskar 2025. En eventuell effekt 2025 nämns visserligen i promemorian (s.16), men resonemanget om att hushåll bara flyttar fram alla renoveringar med ett år framöver är svårt att förstå. Det tycks förutsätta att enskilda hushåll har planerat att göra renoveringar i nivå med (eller över) taket i flera år framöver.

Risk för dödviktskostnader

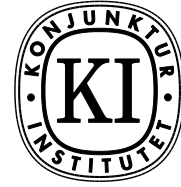
Promemorian saknar en diskussion om storleken på förslagets dödviktskostnader. Som framkommer i promemorian är det i huvudsak hushåll med högst ekonomisk standard som påverkas positivt av förslaget. Även om personerna i dessa hushåll tillsammans slår i det nuvarande taket för ROT-avdraget, men inte det föreslagna höjda taket, är det inte uppenbart att deras inköp av den typ av tjänster som ligger inom ROT-avdraget påverkas av förslaget. Givet att det handlar om inkomsttagare med relativt höga inkomster kan det inte uteslutas att de hade köpt samma mängd ROT-tjänster oavsett om taket hade höjts eller ej, eftersom det ekonomiska utrymmet för detta potentiellt finns bland dessa relativa höginkomsttagare. Denna typ av dödviktskostnader minskar förslagets sysselsättningseffekter.

Promemorian uppmärksammar inte heller att byggsektorn är den sektor med högst antal utstationerade arbetstagare. Enligt Arbetsmiljöverket var drygt 8,5 procent av alla sysselsatta i byggsektorn 2022 utstationerade.¹ En utstationerad arbetstagare är en person som vanligen arbetar i ett visst land och som skickas till ett annat land av sin arbetsgivare för att arbeta där under en begränsad tid.²

Det framstår inte som orimligt att företag i byggbranschen i första hand skär ner på utstationerad arbetskraft vid vikande efterfrågan, om så är möjligt. Om utökad ROT-subvention till icke-försumbar del kommer att subventionera utstationerad arbetskraft blir nettokostnaden av förslaget högre än annars. Det vill säga den kostnad som tar hänsyn till att ett räddat sysselsättningstillfälle innebär högre skatteintäkter och lägre utgifter för ersättningar relaterat till arbetslöshet. Detta då utstationerade personer ofta betalar lägre skatt (enligt reglerna för SINK) och normalt inte heller har rätt till svensk A-kassa eller andra ersättningar förknippade med arbetslöshet. Denna typ av räddade arbetstillfällen kommer

¹ 33 167 individer var utstationerade i byggsektorn någon gång under 2022, vilket motsvarar drygt 47 procent av samtliga utstationerade i Sverige under samma år. Se [Helårsrapport 2022 - Register för företag som utstationerar arbetstagare i Sverige \(av.se\)](#). Uppgifter om antal sysselsatta i byggsektorn baseras på genomsnittet för antalet sysselsatta per kvartal 2022 från nationalräkenskaperna för F41–F43 byggverksamhet, se [Arbetskraftsinsats \(ENS2010\) efter näringsgren SNI 2007. Kvartal 1980K1 - 2023K3. PxWeb \(scb.se\)](#).

² Närmare 8 av 10 anmälningar om utstationering som gjordes under 2022 avsåg en utstationering för en tidsperiod tre månader eller kortare. Knappt två tredjedelar av anmälningarna gjordes för en kortare period än en månad.

inte heller att ha någon påverkan på de officiella sysselsättningsmått (AKU och BAS), då dessa enbart baseras på personer som är folkbokförda i Sverige.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Albin Kainelainen. Föredragande har varit Magnus Gustavsson. I den slutliga handläggningen av remissvaret har också Sebastian Escobar-Jansson deltagit.

Albin Kainelainen
Generaldirektör